

MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE

1853

Na temelju članka 92. stavka 1. podstavka 4. Zakona o veterinarstvu (»Narodne novine«, broj 82/13 i 148/13) ministar poljoprivrede donosi

PRAVILNIK

O PREGLEDU SIROVOG MLIJEKA NAMIJENJENOG JAVNOJ POTROŠNJI

I. OPĆE ODREDBE

Područje primjene

Članak 1.

Ovim se Pravilnikom propisuje način postupanja sa sirovim mlijekom, obavljanje pregleda sirovog mlijeka te mjere koje se poduzimaju u cilju osiguranja zdravstvene ispravnosti mlijeka namijenjenog javnoj potrošnji u sirovom ili prerađenom stanju.

Pojmovnik

Članak 2.

Pojedini pojmovi u smislu ovoga Pravilnika imaju sljedeće značenje:

- 1) *nadležno tijelo* je Ministarstvo poljoprivrede
- 2) *inhibitorne tvari* su antimikrobni lijekovi, detergentsi i dezinficijensi
- 3) *geometrijski prosjek za somatske stanice* je geometrijski prosjek tijekom tromjesečnog razdoblja, s najmanje jednim uzorkom mjesečno
- 4) *geometrijski prosjek za ukupni broj mikroorganizama* je geometrijski prosjek tijekom dvomjesečnog razdoblja, s najmanje dva uzorka mjesečno
- 5) *otkupljivač mlijeka* je pravna ili fizička osoba koja otkupljuje sirovo mlijeko namijenjeno javnoj potrošnji
- 6) *proizvođač mlijeka (u daljnjem tekstu: proizvođač)* je pravna ili fizička osoba koja se bavi proizvodnjom mlijeka od životinja kojih je posjednik, namijenjenog javnoj potrošnji.

II. POSEBNE ODREDBE

A. ZDRAVSTVENI I HIGIJENSKI ZAHTJEVI ZA PROIZVODNJU SIROVOG MLIJEKA

Članak 3.

(1) Proizvođač sirovoga mlijeka mora osigurati ispunjavanje sljedećih zahtjeva:

– mlijeko namijenjeno za javnu potrošnju mora potjecati od životinja:

1. koje ne pokazuju simptome zaraznih bolesti prenosivih na ljude putem mlijeka
2. koje su dobrog općega zdravstvenog stanja i ne pokazuju znakove bolesti koje bi mogle dovesti do kontaminacije mlijeka i nemaju vidljive upale vimena
3. koje nemaju nikakve ozljede vimena
4. kojima nisu davane nedopuštene tvari ili proizvodi i
5. kod kojih su se poštivale propisane karencije ako su im davani odobreni veterinarsko-medicinski proizvodi (u daljnjem tekstu: VMP)

– status stada krava, ovaca i koza službeno slobodno od bruceloze i tuberkuloze ili za druge vrste životinja izvršene mjere vezane za brucelozu i tuberkulozu sukladno posebnim propisima

– oprema za mužnju i prostor za skladištenje mlijeka moraju:

1. biti zaštićeni od štetočina
 2. biti odvojeni od prostora u kojima se drže životinje
 3. imati instaliranu odgovarajuću opremu za hlađenje, osim ako se mlijeko prerađuje u roku od dva sata nakon mužnje ili je namijenjeno za proizvodnju određenih mliječnih proizvoda za čiju je proizvodnju potrebna viša temperatura
 4. osiguravati mlijeko od kontaminacije
 5. imati glatke, lako perive površine koje se mogu čistiti i po potrebi dezinficirati i
 6. biti redovito održavani i u čistom i ispravnom stanju
- mužnja se obavlja na higijenski način, a proizvođač je osigurao da se za javnu potrošnju može koristiti samo mlijeko životinja:

1. kod kojih nisu utvrđene organoleptičke ili fizikalno-kemijske anomalije mlijeka
2. koje ne pokazuju kliničke znakove bolesti vimena i
3. kod kojih se za pranje ili uklanjanje sisa upotrebljavaju samo sredstva odobrena od nadležnog tijela.

– mlijeko i kolostrum se moraju prikupljati i držati odvojeno

– mlijeko se odmah po mužnji mora hladiti na odgovarajuću propisanu temperaturu (≤ 8 °C kod svakodnevne otpreme mlijeka, ili ≤ 6 °C ako nije svakodnevna otprema), osim ukoliko se prerađuje u roku od dva sata od mužnje ili je za proizvodnju određenih mliječnih proizvoda potrebna viša temperatura

– proizvođač mora osigurati da osoba koja obavlja mužnju i posluje sa sirovim mlijekom:

1. nosi odgovarajuću čistu radnu odjeću

2. održava osobnu higijenu, i

3. ne boluje od bolesti koja se može prenijeti hranom, da nema inficirane ozljede, kožne infekcije i rane ili diareju.

(2) Nadležni ovlašteni veterinari dužni su po pozivu proizvođača mlijeka, odnosno veterinarski inspektori sukladno godišnjem planu službenih kontrola utvrditi da li je proizvođač ispunio zahtjeve iz stavka 1. ovoga članka.

B. KRITERIJI ZA SIROVO MLIJEKO

B.1. Somatske stanice

Kravlje mlijeko

Članak 4.

(1) Središnji laboratorij za kontrolu mlijeka u Križevcima (u daljnjem tekstu: SLKM) obvezan je dostavljati nadležnim ovlaštenim veterinarskim organizacijama i nadležnom tijelu, odnosno upravi nadležnoj za veterinarstvo i sigurnost hrane, izvješća o geometrijskom prosjeku za somatske stanice, za svakog proizvođača čije mlijeko ne udovoljava propisanim kriterijima. Navedeno izvješće SLKM dužan je dostavljati odmah po utvrđivanju geometrijskog prosjeka za somatske stanice iznad 400 000 u ml mlijeka.

(2) SLKM je obvezan dostavljati jednom mjesečno izvješća o analizama stajskog uzorka mlijeka o geometrijskom prosjeku za somatske stanice, svakom proizvođaču te otkupljivačima sirovog mlijeka.

(3) Po primitku prve obavijesti o povećanom geometrijskom prosjeku, proizvođač mlijeka obvezan je javiti se nadležnoj ovlaštenoj veterinarskoj organizaciji radi poduzimanja odgovarajućih korektivnih mjera.

(4) Mlijeko muznih krava kod kojih veterinar utvrdi pozitivnu reakciju mastitis testom mora biti mikrobiološki pretraženo u laboratoriju Hrvatskoga veterinarskog instituta. Uzorke mlijeka upućene na mikrobiološku pretragu treba pratiti popunjen obrazac iz Priloga 1. ovoga Pravilnika. Nakon utvrđenog pozitivnog mikrobiološkog nalaza, tijekom provođenja terapije i do isteka propisanog roka karencije, zabranjeno je stavljanje mlijeka liječenih životinja u promet. Nakon isteka karencije, potrebno je obaviti provjeru uspješnosti liječenja mastitis testom, a u slučaju pozitivne reakcije potrebno je ponoviti mikrobiološku pretragu.

(5) U slučaju tri uzastopna izvješća o povećanom geometrijskom prosjeku za somatske stanice, nadležni veterinarski inspektor mora zabraniti isporuku mlijeka proizvođaču mlijeka koji je u sustavu kontrole sirovog mlijeka od strane SLKM-a. Zabrana ostaje na snazi sve dok proizvođač ne dokaže da sirovo mlijeko ponovno ispunjava propisane kriterije. Jedan primjerak rješenja o zabrani isporuke mlijeka dostavlja se i otkupljivaču. Kao dokaz udovoljavanja mlijeka propisanim kriterijima, proizvođač je dužan predložiti nalaz pretraženog službenog (stajskog) uzorka mlijeka na somatske stanice koji pokazuje manje od 400 000 (pojedinačni rezultat) somatskih stanica u 1 ml mlijeka. Službeni stajski uzorak mlijeka uzima nadležni ovlašteni veterinar i dostavlja na laboratorijsku pretragu s popunjenim obrascem iz Priloga 2. ovoga Pravilnika.

(6) Otkupljivač mlijeka obavezan je, po primitku prvog nalaza o povećanom geometrijskom prosjeku za somatske stanice o tome, pisanim putem obavijestiti nadležni veterinarski ured u čijoj se nadležnosti nalazi proizvođač nesukladnog mlijeka. Otkupljivač mlijeka obavezan je proizvođača mlijeka kod kojega je utvrđen povećan geometrijski prosjek za somatske stanice pisanim putem upozoriti na poduzimanje propisanih mjera te obustaviti otkup mlijeka od proizvođača koji kroz tri mjeseca od primitka prvog nesukladnog nalaza nije udovoljio propisanim kriterijima.

(7) Proizvođači sirovog mlijeka i/ili mliječnih proizvoda namijenjenih javnoj potrošnji, osim proizvođača iz članka 10. ovoga Pravilnika, a koji nisu u sustavu kontrole sirovog mlijeka od strane SLKM-a, dužni su obaviti kontrolu sirovog mlijeka pretragom stajskih uzoraka mlijeka na somatske stanice najmanje četiri puta godišnje u pravilnim razmacima u nekom od službenih laboratorija. Uzorke za pretragu uzima nadležni ovlašteni veterinar i dostavlja na laboratorijsku pretragu s popunjenim obrascem iz Priloga 2. ovoga Pravilnika. U slučaju da dobiveni pojedinačni rezultat analize mlijeka pokaže broj somatskih stanica veći od 500 000 u ml mlijeka, proizvođač je dužan obratiti se nadležnoj ovlaštenoj veterinarskoj organizaciji koja će postupiti kako je navedeno u stavku 4. ovoga članka. O svim poduzetim korektivnim mjerama proizvođač mlijeka mora čuvati dokaze.

(8) Ukoliko proizvođač ne poduzme korektivne mjere u slučaju iz stavka 7. ovoga članka bez odlaganja, ovlašteni veterinar o tome je dužan obavijestiti veterinarskog inspektora.

(9) Ukoliko tijekom službene kontrole veterinarski inspektor utvrdi da pojedinačni rezultati dva uzastopna nalaza analiza mlijeka premašuju 500 000 somatskih stanica u ml mlijeka, a proizvođač nije poduzeo korektivne mjere sukladno stavku 7. ovoga članka, zabranit će stavljanje na tržište mlijeka i/ili mliječnih proizvoda. Zabrana ostaje na snazi dok proizvođač ne dokaže ispunjavanje propisanog kriterija odgovarajućim laboratorijskim nalazom službenog uzorka mlijeka.

B.2. Ukupni broj mikroorganizama

Kravlje mlijeko

Članak 5.

(1) SLKM je obavezan dostavljati nadležnim ovlaštenim veterinarskim organizacijama i nadležnom tijelu, odnosno upravi nadležnoj za veterinarstvo i sigurnost hrane, izvješća o geometrijskom prosjeku za ukupni broj mikroorganizama, za svakog proizvođača čije mlijeko ne udovoljava propisanim kriterijima. Navedeno izvješće SLKM dužan je dostavljati

odmah po utvrđivanju povećanog geometrijskog prosjeka, odnosno čim prvi dvomjesečni geometrijski prosjek broja mikroorganizama premaši 100.000 u ml kravljeg mlijeka.

(2) SLKM je obvezan dostavljati jednom mjesečno izvješća o analizama stajskog uzorka mlijeka o geometrijskom prosjeku za ukupni broj mikroorganizama svakom proizvođaču te otkupljivačima sirovog mlijeka.

(3) Po primitku prve obavijesti o povećanom geometrijskom prosjeku proizvođač mlijeka obvezan je javiti se nadležnoj ovlaštenoj veterinarskoj organizaciji te poduzeti korektivne mjere kako nalaz mlijeka ne bi bio nesukladan dulje od tri mjeseca (geometrijski prosjek).

(4) Otkupljivač mlijeka obvezan je po primitku nalaza o povećanom geometrijskom prosjeku za ukupni broj mikroorganizama o tome, pisanim putem obavijestiti nadležni veterinarski ured u čijoj se nadležnosti nalazi proizvođač nesukladnog mlijeka. Otkupljivač mlijeka obvezan je proizvođača mlijeka kod kojega je utvrđen povećan geometrijski prosjek za ukupni broj mikroorganizama pisanim putem upozoriti na poduzimanje odgovarajućih mjera te obustaviti otkup mlijeka od proizvođača koji kroz tri mjeseca od primitka prvog nesukladnog nalaza nije udovoljio propisanim kriterijima.

(5) Proizvođaču mlijeka koji je u sustavu kontrole sirovog mlijeka od strane SLKM-a, kod kojega se utvrdi geometrijski prosjek za ukupni broj mikroorganizama u ml mlijeka veći od 100 000 uzastopno tijekom tri mjeseca, nadležni veterinarski inspektor mora zabraniti isporuku mlijeka. Zabrana ostaje na snazi sve dok proizvođač ne dokaže da sirovo mlijeko ponovno ispunjava propisane kriterije. Jedan primjerak rješenja o zabrani isporuke mlijeka dostavlja se otkupljivaču. Kao dokaz udovoljavanja mlijeka propisanim kriterijima, proizvođač je dužan predložiti nalaz pretraženog službenog (stajskog) uzorka mlijeka na ukupan broj mikroorganizama u kojem je utvrđeno manje od 100 000 mikroorganizama u 1 ml mlijeka (pojedinačni rezultat). Službeni stajski uzorak mlijeka uzima nadležni ovlašten veterinar i dostavlja na laboratorijsku pretragu s popunjenim obrascem iz Priloga 2. ovoga Pravilnika.

(6) Ovlaštene veterinarske organizacije po pozivu proizvođača obavljaju pregled na licu mjesta kako slijedi:

- higijenu staje
- higijenu mužnje
- higijenu opreme – za mužnju, za čuvanje i hlađenje mlijeka
- osobnu higijenu i
- način hlađenja mlijeka, mjerenja i bilježenja temperature.

(7) Ovisno o nalazu prilikom pregleda ovlašten veterinar daje proizvođaču pisanu uputu o postupanju na obrascu iz Priloga 3. ovoga Pravilnika.

(8) Proizvođači sirovog mlijeka i/ili mliječnih proizvoda koji su namijenjeni javnoj potrošnji, a nisu u sustavu kontrole sirovog mlijeka od strane SLKM-a, osim proizvođača iz članka 10. ovoga Pravilnika, dužni su obaviti kontrolu sirovog mlijeka pretragom stajskih uzoraka

mlijeka na ukupni broj mikroorganizama najmanje četiri puta godišnje u pravilnim vremenskim razmacima u nekom od ovlaštenih laboratorija, odnosno dva puta godišnje za druge vrste mlijeka. Uzorke uzima ovlašteni veterinar i dostavlja na laboratorijsku pretragu s popunjenim obrascem iz Priloga 2. ovoga Pravilnika. U slučaju da dobiveni pojedinačni rezultat analize mlijeka pokaže broj mikroorganizama veći od 300 000 u ml mlijeka, proizvođač je dužan obratiti se nadležnoj ovlaštenoj veterinarskoj organizaciji koja će postupiti kako je navedeno u stavku 7. ovoga članka. O svim poduzetim korektivnim mjerama proizvođač mlijeka mora čuvati dokaze.

(9) Ukoliko proizvođač ne poduzme korektivne mjere u slučaju iz stavka 8. ovoga članka, ovlašteni veterinar o tome je dužan obavijestiti veterinarskog inspektora.

(10) Ukoliko tijekom službene kontrole veterinarski inspektor utvrdi da proizvođač iz stavka 8. ovoga članka ne ispunjava propisane uvjete, odnosno da dva uzastopna nalaza analiza mlijeka pokazuju broj mikroorganizama veći od 300 000 u ml mlijeka, zabranit će stavljanje na tržište mlijeka i mliječnih proizvoda. Zabrana ostaje na snazi dok proizvođač ne dokaže ispunjavanje propisanog kriterija odgovarajućim laboratorijskim nalazom službenog uzorka mlijeka.

Mlijeko drugih vrsta životinja

Članak 6.

(1) SLKM je obvezan dostavljati nadležnim ovlaštenim veterinarskim organizacijama i nadležnom tijelu, odnosno – upravi nadležnoj za veterinarstvo i sigurnost hrane izvješća o geometrijskom prosjeku za ukupni broj mikroorganizama u mlijeku, za svakog proizvođača sirovoga mlijeka drugih vrsta životinja u kojemu je utvrđen ukupni broj mikroorganizama veći od 500 000 u 1 ml.

(2) SLKM je obvezan dostavljati jednom mjesečno izvješća o analizama stajskog uzorka mlijeka na ukupni broj mikroorganizama svakom proizvođaču te otkupljivačima sirovog mlijeka.

(3) U slučaju utvrđivanja geometrijskog prosjeka za ukupni broj mikroorganizama u mlijeku drugih vrsta životinja na odgovarajući se način primjenjuju odredbe članka 5. stavaka 2. – 7. ovoga Pravilnika ako je utvrđeni geometrijski prosjek veći od:

– 500 000 u 1 ml, ukoliko se proizvodi izrađuju od sirovoga mlijeka i

– 1 500 000 u 1 ml, ukoliko se proizvodi izrađuju od toplinski obrađenoga mlijeka.

(4) Kod proizvođača mlijeka i mliječnih proizvoda od drugih vrsta životinja koji nisu u sustavu kontrole sirovog mlijeka od strane SLKM-a, u slučaju utvrđivanja broja mikroorganizama u ml mlijeka većeg od 1 500 000 (pojedinačni nalaz) na odgovarajući se način primjenjuje odredba članka 5. stavka 8. ovoga Pravilnika.

Uvjeti za preradu mlijeka koje ne udovoljava propisanim kriterijima za sirovo mlijeko

Članak 7.

(1) Subjekti u poslovanju s hranom koji obavljaju djelatnost prerade mlijeka isključivo u sireve s razdobljem zrenja od najmanje 60 dana, sukladno članku 10. stavku 3. Uredbe (EZ) br. 853/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o utvrđivanju određenih higijenskih pravila za hranu životinjskog podrijetla (SL L 139, 30. 4. 2004.) (u daljnjem tekstu: Uredba (EZ) br. 853/2004), mogu u proizvodnji koristiti mlijeko koje ne udovoljava propisanim kriterijima za sirovo mlijeko u Prilogu III, Odjeljku IX. Uredbe (EZ) br. 853/2004, s obzirom na broj somatskih stanica i ukupni broj mikroorganizama.

(2) Subjekti u poslovanju s hranom iz stavka 1. ovoga članka, u svojim planovima samokontrole moraju odrediti maksimalno dopušten broj somatskih stanica i broj mikroorganizama.

Monitoring

Članak 8.

Monitoring kontrola mlijeka obavlja se u skladu s godišnjim planom provođenja službenih kontrola.

Inhibitorne tvari

Članak 9.

(1) Kod svakog proizvođača mlijeka u sustavu otkupa od strane odobrenog objekta za preradu mlijeka SLKM provodi barem jednom mjesečno pretragu stajskog uzorka mlijeka na prisutnost inhibitornih tvari. Izvješća o proizvođačima kod kojih je utvrđena prisutnost inhibitornih tvari u stajskom uzorku mlijeka SLKM odmah nakon dobivenih rezultata dostavlja nadležnim ovlaštenim veterinarskim organizacijama i nadležnom tijelu, odnosno – upravi nadležnoj za veterinarstvo i sigurnost hrane.

(2) Veterinarski inspektori dužni su svakodnevno pratiti izvješća SLKM-a o pretragama na inhibitorne tvari.

(3) U slučajevima pozitivnih rezultata na prisutnost inhibitornih tvari u sirovom mlijeku, veterinarski inspektor će, bez odlaganja, organizirati uzimanje i slanje službenog uzorka (kod proizvođača navedenog u izvješću SLKM-a), na pretragu u Hrvatski veterinarski institut (u daljnjem tekstu: HVI). Uzorak mora pratiti popunjen obrazac iz Priloga 2. ovoga Pravilnika i preslika nalaza SLKM-a.

(4) HVI obavezan je nadležnom veterinarskom uredu, odmah po završenoj analizi, dostaviti rezultate pretrage na inhibitorne tvari.

(5) U slučaju pozitivnog nalaza zaprimljenog od HVI-a veterinarski inspektor rješenjem zabranjuje proizvođaču isporuku mlijeka te isto ostaje na snazi sve dok proizvođač ne dokaže da sirovo mlijeko ne sadrži inhibitorne tvari. Jedan primjerak rješenja o zabrani isporuke mlijeka dostavlja se otkupljivaču. Kako bi dokazao ispravnost sirovog mlijeka, proizvođač je obavezan obratiti se nadležnoj ovlaštenoj veterinarskoj organizaciji koja obavlja uzorkovanje i dostavu uzoraka u ovlašteni laboratorij.

(6) U slučaju kada je utvrđena prisutnost inhibitornih tvari u sirovom mlijeku, troškove uzorkovanja, slanja i pretrage uzorka snosi proizvođač.

Sirovo mlijeko namijenjeno prodaji putem automata (mljekomati)

Članak 10.

(1) Proizvođač sirovog mlijeka namijenjenog prodaji putem automata mora osigurati da mlijeko ispunjava kriterije propisane u Prilogu III., Odjeljku IX. Poglavlju I. Uredbe (EZ) br. 853/2004.

(2) Sirovo mlijeko mora potjecati od vlastitih životinja s gospodarstva koje ima status stada krava, ovaca i koza službeno slobodnih od bruceloze i tuberkuloze ili za druge vrste životinja izvršene mjere vezane za brucelozu i tuberkulozu sukladno posebnim propisima

(3) Na jednom mljekomatu može se prodavati sirovo mlijeko jednog proizvođača, i to od životinja iz njegovog vlastitog uzgoja, odnosno s jedne farme.

(4) Proizvođač sirovog mlijeka namijenjenog prodaji putem automata mora biti u sustavu kontrole sirovog mlijeka od strane SLKM-a.

Proizvodi dobiveni od sirovog mlijeka

Članak 11.

Ukoliko se mliječni proizvodi proizvode od sirovog mlijeka, što uključuje termičku obradu mlijeka postupcima različitim od pasterizacije i sterilizacije, ono mora ispunjavati kriterije propisane u Prilogu III., odjeljku IX. poglavlju I. Uredbe (EZ) br. 853/2004 te potjecati od životinja s gospodarstva koje ima status stada krava, ovaca i koza službeno slobodnih od bruceloze i tuberkuloze ili za druge vrste životinja izvršene mjere vezane za brucelozu i tuberkulozu sukladno posebnim propisima.

Proizvodnja sira u odobrenim objektima na područjima s posebnim zemljopisnim ograničenjima

Članak 12.

Ukoliko proizvođač mlijeka, u objektima iz članka 4. Pravilnika o mjerama prilagodbe zahtjevima propisa o hrani životinjskog podrijetla (»Narodne novine«, broj 51/15 i 106/15), pregledom uoči vidljive promjene na mlijeku ili pretragom mlijeka mastitis testom utvrdi pozitivan rezultat, mora bez odgađanja poduzeti korektivne mjere, odnosno pozvati ovlaštenog veterinaru koji će postupiti kako je navedeno u članku 4. stavku 4. ovoga Pravilnika.

Dokumentacija/evidencije

Članak 13.

(1) Proizvođači mlijeka namijenjenog javnoj potrošnji moraju voditi sve propisane evidencije.

(2) Proizvođači mlijeka i mliječnih proizvoda koji su namijenjeni javnoj potrošnji, a nisu u sustavu kontrole sirovog mlijeka od strane SLKM-a, dužni su posjedovati ovjereni evidencijski obrazac iz Priloga 4. ovoga Pravilnika. Obrazac ovjerava ovlašteni veterinar nakon svakog primitka nalaza pretrage mlijeka u skladu s člankom 4. stavkom 7. te člankom 5. stavkom 8. ovoga Pravilnika.

(3) Prilozi 1., 2., 3. i 4., tiskani su u dodatku ovoga Pravilnika i njegov su sastavni dio.

III. ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 14.

Danom stupanja na snagu ovoga Pravilnika prestaje važiti Pravilnik o pregledu sirovog mlijeka namijenjenog javnoj potrošnji (»Narodne novine«, broj 110/10).

Članak 15.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«.

Klasa: 011-04/14-01/67

Urbroj: 525-10/0534-16-13

Zagreb, 7. rujna 2016.

Ministar

prof. dr. sc.
Davor Romić, v.
r.

PRILOG 1. – PRILOG 4.